

شناسنامه گزارش

مرکز مطالعات اقتصادی اتاق بازرگانی زنجان

عنوان:

بررسی وضعیت تجارت محصول سیب زمینی استان زنجان

تهیه شده در : معاونت مطالعات اقتصادی اتاق بازرگانی زنجان

نوع گزارش: گزارش نویسی

تهیه کننده: دکتر شکيبا پرويزی

تاریخ تهیه: تیر ۱۴۰۱

واژه‌های کلیدی: شیلات، سیب زمینی، صنایع تبدیلی، واردات، صادرات، تولید، اتاق بازرگانی زنجان، استان زنجان، مزرعه، تجارت

فهرست	
چکیده	..... ۴
مقدمه	..... ۴
۱-تجارت جهانی سیب زمینی	..... ۴
۲-تعرفه های سیب زمینی	..... ۴
۳-کشورهای عمده تولید کننده سیب زمینی جهان	..... ۵
۴-صادرات جهانی سیب زمینی در سال ۲۰۱۹	..... ۵
۵-واردات جهانی سیب زمینی در سال ۲۰۱۹	..... ۶
۶-تجارت فرآورده های سیب زمینی	.....
۱-۶-نشاسته سیب زمینی	.....
۱-۱-۶-تجارت جهانی نشاسته سیب زمینی	.....
۲-۱-۶-تعرفه های نشاسته سیب زمینی	.....
۲-۶-آرد سیب زمینی	.....
۱-۲-۶-تجارت جهانی آرد سیب زمینی	.....
۲-۲-۶-تعرفه های آرد سیب زمینی	.....
۳-۶-سیب زمینی آماده منجمد	.....
۱-۳-۶-تجارت سیب زمینی آماده منجمد	.....
۲-۳-۶-تعرفه های سیب زمینی آماده منجمد	.....
۴-۶-بذر سیب زمینی	.....
۱-۴-۶-تجارت بذر سیب زمینی	.....
۲-۴-۶-تعرفه های بذر سیب زمینی	.....

.....	۶-۵-پرک و گرانول سیب زمینی.....
.....	۶-۵-۱-تجارت پرک و گرانول .....
.....	۶-۵-۲-تعرفه های پرک و گرانول.....
.....	۷-بررسی محصول سیب زمینی در ایران.....
.....	۷-۱-تولید سیب زمینی در ایران.....
.....	۷-۲-ارقام سیب زمینی در ایران.....
.....	۷-۳-صادرات سیب زمینی ایران.....
.....	۷-۳-۱-مقاصد صادراتی سیب زمینی ایران.....
.....	۸-بررسی سیب زمینی استان زنجان.....
.....	۸-۱-صادرات سیب زمینی استان زنجان .....
.....	۸-۲-صنایع تبدیلی سیب زمینی استان زنجان.....
.....	۹-نتیجه گیری .....
.....	۱۰-منابع.....

چکیده

سیب زمینی مهمترین محصول زراعی کشور است که تولید آن در اراضی با کشت آبی حدود ۱۴۶ هزار هکتار و در اراضی با کشت دیم حدود ۴۷۸ هکتار که مجموعه آن ۵ / ۱۴۶ هزار هکتار می باشد. میزان تولید سیب زمینی در کشور حدود ۵ میلیون تن برآورد شده که استان همدان با داشتن ۹۷۱ هزار تن از تولید سیب زمینی کشور مقام اول در تولید این محصول را به خود اختصاص داده و استان های اردبیل با ۷۳۰ هزار تن، اصفهان با ۴۵۸ هزار تن، آذربایجان شرقی با ۳۱۴ هزار تن، لرستان با ۲۸۱ هزار تن و کردستان با ۲۷۸ هزار تن تولید سیب زمینی کشور به ترتیب رتبه های دوم تا ششم را کسب کرده اند. شش استان مزبور جمعاً ۴ / ۶۰ درصد از تولید سیب زمینی کشور را به خود اختصاص داده اند. استان البرز با تولید ۱۲۰۰ تن کمترین تولیدکننده سیب زمینی کشور می باشد.

مقدمه

سیب زمینی را پادشاه سبزیجات می دانند. با وجود آنکه بیش از چند صد سال از کاشت این محصول مغذی در سراسر جهان نمی گذرد، پس از برنج، گندم و ذرت، سیب زمینی چهارمین ماده غذایی پر مصرف در دنیاست. در اکتبر ۱۹۹۵ سیب زمینی اولین محصولی بود که توسط ناسا در فضا کاشته شد (پایه اصلی بیشتر غذاهای فضانوردان سیب زمینی است). با آنکه تنها ۴۰۰ سال است که کشورهای اروپا و جهان این محصول کشاورزی را به عنوان ماده غذایی می شناسند و کشت می دهند، اما ماهیت خشک، انرژی و پروتئین درونی سیب زمینی، آن را به یکی از پر مصرف ترین سبزیجات در جهان تبدیل کرده و این ماده خوراکی را بخش مهمی از وعده غذایی صبحانه، ناهار و شام مردم تمام دنیا کرده است. اهمیت سیب زمینی به خواص و انرژی درونی آن و شرایط سهل رویش آن است. سازگاری این گیاه با شرایط آب و هوایی مناطق مختلف به گونه ای است که هم اکنون در بیش از ۱۴۰ کشور جهان تولید می شود. با این حال تنش های مختلف نظیر کم آبی و خشکی و نیز حرارت بالا موجب شده که بیشترین میزان تولید و عملکرد این گیاه در کشورهای مناطق معتدله باشد. در ایران تولید سیب زمینی در اراضی با کشت آبی حدود ۱۴۶ هزار هکتار و در اراضی با کشت دیم حدود ۴۷۸ هکتار می باشد که مجموعه آن ۵ / ۱۴۶ هزار هکتار می باشد میزان تولید سیب زمینی در کشور بیش از ۵ میلیون تن برآورد شده است. در این مقاله نگاهی کلی به صادرات و واردات این محصول در جهان داشته و در ادامه به بررسی نحوه کشت سیب زمینی و صنایع تبدیلی آن خواهیم پرداخت.

۱- تجارت جهانی سیب زمینی در سال ۲۰۱۹

ارزش کل تجارت سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ معادل ۵۰۹ میلیارد دلار، ۴۹۳ امین محصول پرمعامله جهان بوده است. همچنین شاهد رشد ۱۵٫۶ درصد صادرات سیب زمینی از سال ۲۰۱۸ به ارزش ۴۰۴ میلیارد دلاری باشیم که در سال ۲۰۱۹ به ۵۰۹ میلیارد دلار رسید است هستیم. عمده صادر کننده سیب زمینی هلند به ارزش ۹۴۴ میلیون دلار رتبه اول جهانی در صادرات سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ و کشور بلژیک با واردات ۵۴۷ میلیون دلار رتبه اول در واردات محصول سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ را داشته اند.

۲- تعرفه های سیب زمینی

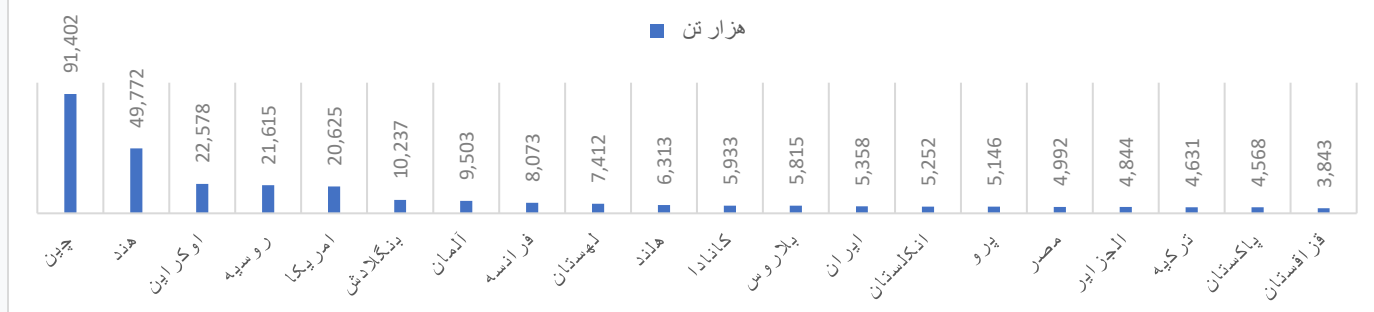
در سال ۲۰۱۸ متوسط تعرفه سیب زمینی ۱۸٫۶ درصد بود که با استفاده از طبقه بندی محصولات HS ۴ رتبه ۱۲۴ پایین ترین تعرفه را به خود اختصاص داد. میانگین تعرفه جهانی سیب زمینی ۱۸٫۶ درصد بوده است. کشورهای که بالاترین تعرفه واردات سیب زمینی را دارند کره جنوبی (۲۸۹ درصد)، اسرائیل (۱۳۳ درصد)، تایلند (۱۲۲ درصد)، ایسلند (۱۱۱ درصد)، و سوئیس (۹۱٫۵ درصد) هستند. کشورهایی که کمترین تعرفه را دارند موریس (۰٪)، آفریقای جنوبی (۰٪)، امارات متحده عربی (۰٪)، هنگ کنگ (۰٪) و کویت (۰٪) هستند.

۳- کشورهای عمده تولید کننده سیب زمینی در سال ۲۰۱۹

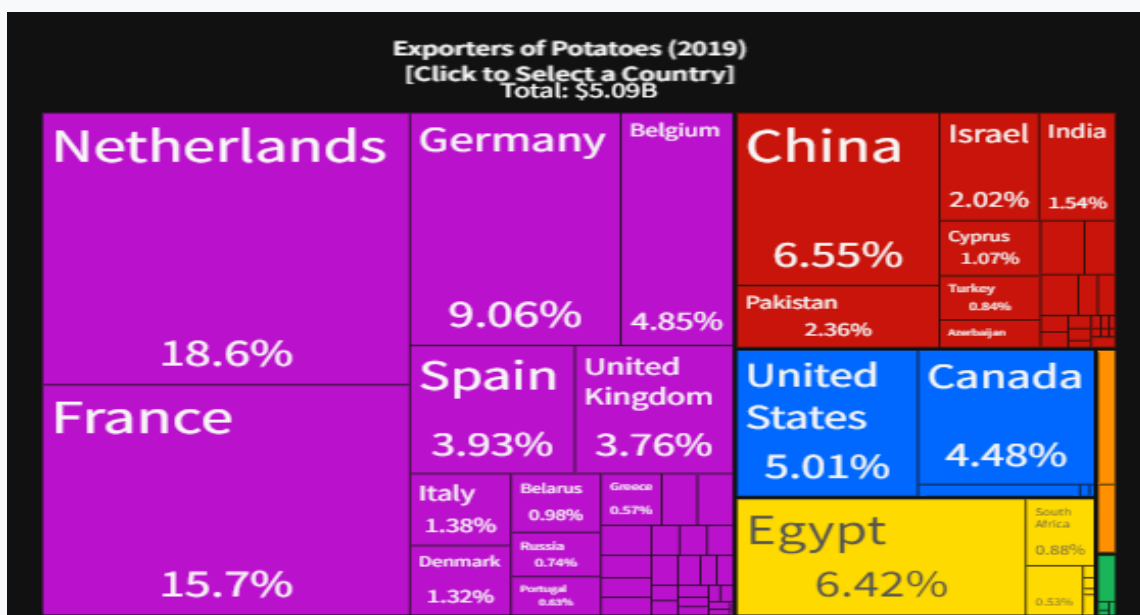
عمده کشورهای تولید کننده سیب زمینی چین با ۹۱,۴۰۲ هزار تن در سال ۲۰۱۹، ۱.۲٪ در مقایسه با سال ۲۰۱۸ بالاترین رتبه را به خود اختصاص داد. هند با تولید ۴۹,۷۷۲ هزار تن رتبه دوم، اوکراین با ۲۲,۵۷۸ هزار تن رتبه سوم، روسیه با ۲۱,۶۱۵ رتبه چهارم و آمریکا با تولید ۲۰,۶۲۵ هزار تن رتبه پنجم در بین کشورهای تولید کننده قرار گرفتند. سنگال بهترین میانگین رشد ۵ ساله را با ۲۶.۲٪ در سال ثبت کرد، در حالی که لائوس با ۳۹.۴٪ درصد در سال بدترین عملکرد را داشته است.

عمده کشورهای تولید کننده سیب زمینی در سال ۲۰۱۹

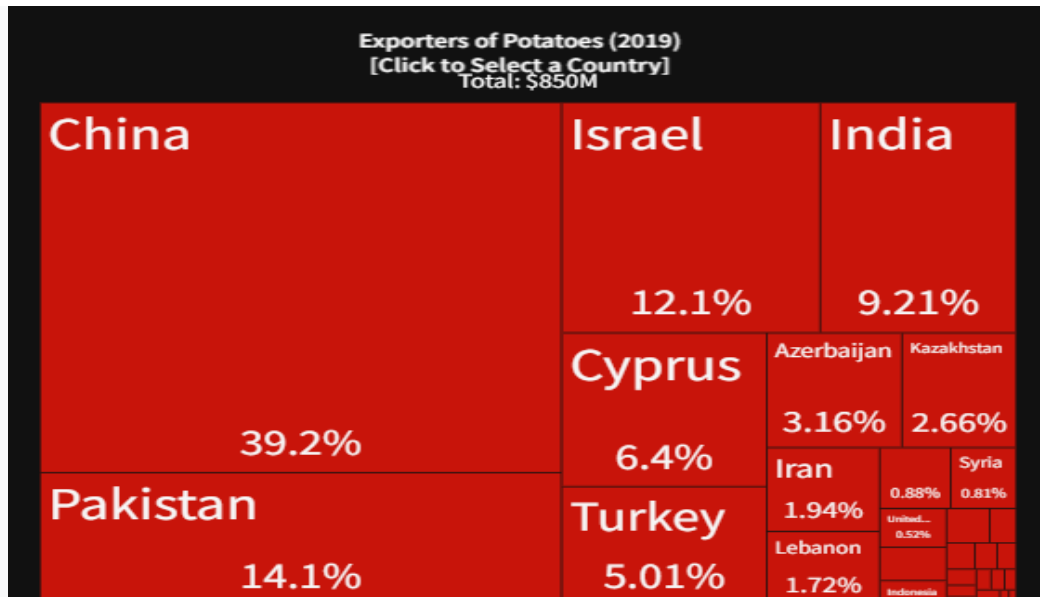
۴- صادرات جهانی سیب زمینی در سال ۲۰۱۹

در سال ۲۰۱۹ بزرگترین صادرکنندگان سیب زمینی کشورهای هلند (۹۴۴ میلیون دلار)، فرانسه (۸۰۱ میلیون دلار)، آلمان (۴۶۱ میلیون دلار)، چین (۳۳۳ میلیون دلار) و مصر (۳۲۷ میلیون دلار) بودند. همچنین کشورهای مصر، آمریکا، بلژیک، کانادا، اسپانیا و انگلستان به ترتیب در رتبه های ششم تا دهم عمده صادرکنندگان سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ قرار می گیرند.

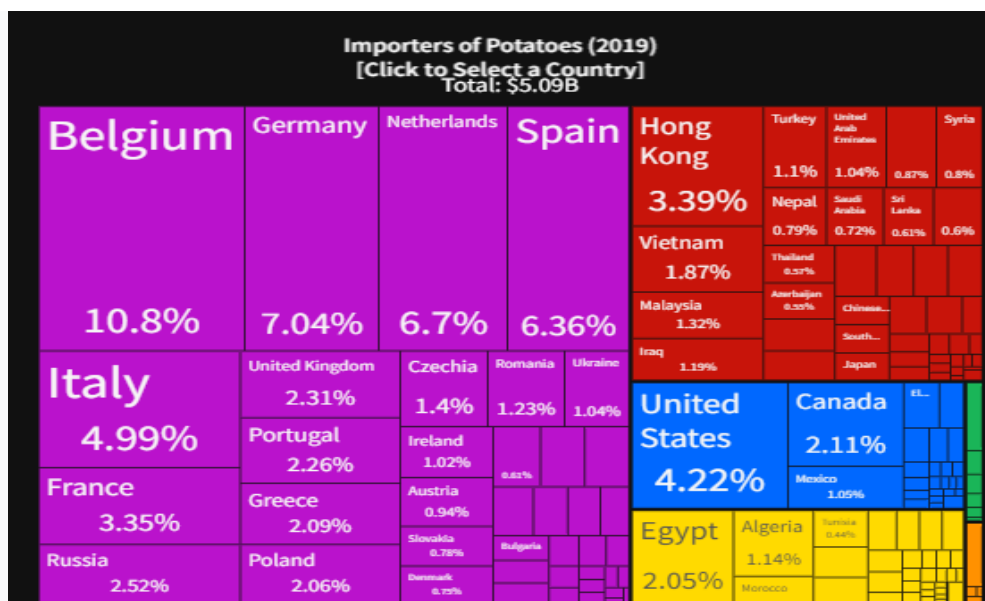

عمده صادرکنندگان سیب زمینی در آسیا به ترتیب کشور های چین ۳۹.۲ درصد، پاکستان ۱۴.۱ درصد، اسرائیل ۱۲.۱ درصد هتد ۹.۲۱ درصد، مصر و ترکیه هر کدام با ۶.۴ درصد و ۵ درصد ۶ کشور آسیایی در صادرات سیب زمینی می باشد رتبه ایران در صادرات بین شکور های آسیایی ۹ و سهم ۱.۹۴ درصدی را به خود اختصاص داده است.

۵- واردات جهانی سیب زمینی در سال ۲۰۱۹

در سال ۲۰۱۹ بزرگترین واردکنندگان سیب زمینی بلژیک (۵۴۷ میلیون دلار)، آلمان (۳۵۸ میلیون دلار)، هلند (۳۴۱ میلیون دلار)، اسپانیا (۳۲۴ میلیون دلار) و ایتالیا (۲۵۴ میلیون دلار) بودند.

عمده کشور های وارد کنندگان سیب زمینی در آسیا، هنگ کنگ ۱۶.۴ درصد، ویتنام ۹.۰۹ درصد، مالزی ۶.۴۲ درصد، عراق و ۵.۷۹ و ترکیه ۵.۳۲ درصد از سهم واردات سیب زمینی در قاره آسیا را به خود اختصاص داده اند از دیگر کشور های وارد کننده سیب زمینی در آسیا می توان به امارات عربی، لبنان، سوریه نیز نام برد.

Importers of Potatoes (2019)
[Click to Select a Country]
Total: \$1.05B

Hong Kong	Iraq	Nepal	Saudi Arabia	Sri Lanka	Kuwait
	5.79%				
		3.81%	3.5%	2.98%	2.93%
	Turkey	Thailand	Azerbaijan	Uzbekistan	Afghanistan
	5.32%				
16.4%	United Arab Emirates	2.77%	2.66%	2.36%	2.23%
Vietnam	5.02%	Oman	Chinese Taipei	South Korea	Japan
		2.19%	1.65%	1.56%	1.55%
9.09%	Lebanon	Israel	Indonesia	Jordan	Cyprus
	4.23%	1.89%	1.46%	0.78%	0.77%
		Singapore	Philippines	Kazakhstan	Yemen
	Syria	1.86%	1.44%	0.58%	
Malaysia	3.87%	Qatar		Pakistan	
6.42%		1.73%			

۶- تجارت فرآورده های سیب زمینی در جهان

سیب زمینی فقط به صورت فله ای صادر نمی شود با توجه به مصرف روز افزون این محصول و تنوع استفاده از انواع فرآورده های سیب زمینی و مشتقات آن مانند پودر سیب زمینی، سیب زمینی خلالی نیمه آماده، نشاسته سیب زمینی و ... می باشد که از سود خوبی برخوردار می باشد.

۶-۱- نشاسته سیب زمینی

نشاسته سیب زمینی محصولی حاصل شده از سیب زمینی است که پس از خشک شدن به قوامی سبک، پودری و شبیه به آرد تبدیل می شود. این ماده اولیه در دستورالعمل های بسیاری از مواد غذایی استفاده می شود. برای تهیه این نشاسته باید سیب زمینی خام را خرد کرد تا نشاسته موجود در آن از سلول های تخریب شده جدا شوند. سپس باید نشاسته را جدا و در نهایت خشک کرد. این نشاسته پس از خشک شدن دارای رنگی سفید و شکل پودری، مانند آرد است. این نشاسته فاقد گلوتن بوده، به همین دلیل افرادی که از رژیم غذایی بدون گلوتن پیروی می کنند، میتوانند آن را به جای آرد در دستورالعمل های غذایی استفاده کنند.

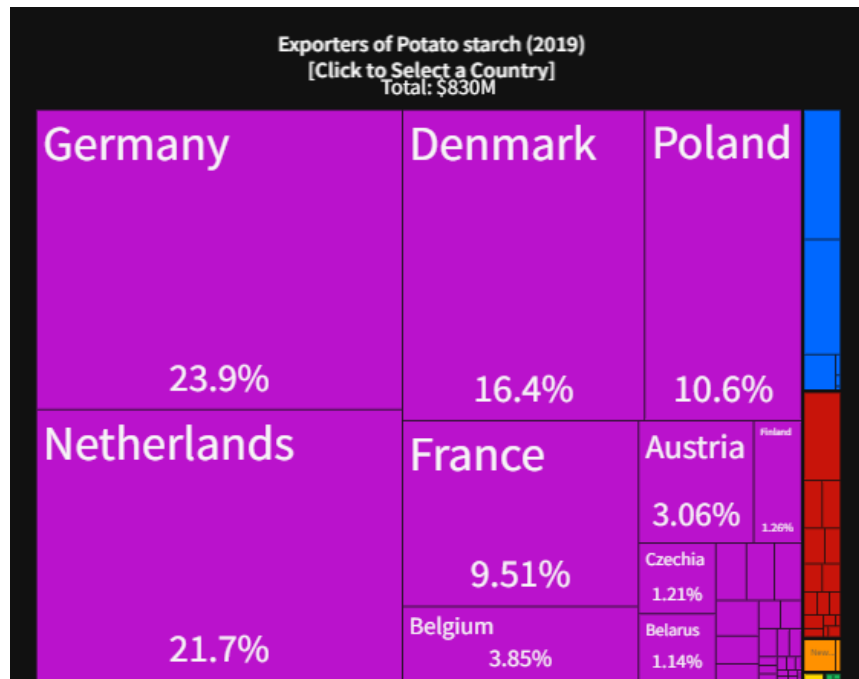
۶-۱-۱- تجارت جهانی نشاسته سیب زمینی

در سال ۲۰۱۹، نشاسته سیب زمینی با معامله ۸۳۰ میلیون دلاری، ۲۲۳۱ امین محصول پرمعامله جهان بود. بین سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، صادرات نشاسته سیب زمینی ۰.۷۸- درصد کاهش یافت و از ۸۳۷ میلیون دلار به ۸۳۰ میلیون دلار رسید. تجارت نشاسته سیب زمینی ۰.۰۴۶ درصد از کل تجارت جهانی را تشکیل می دهد.

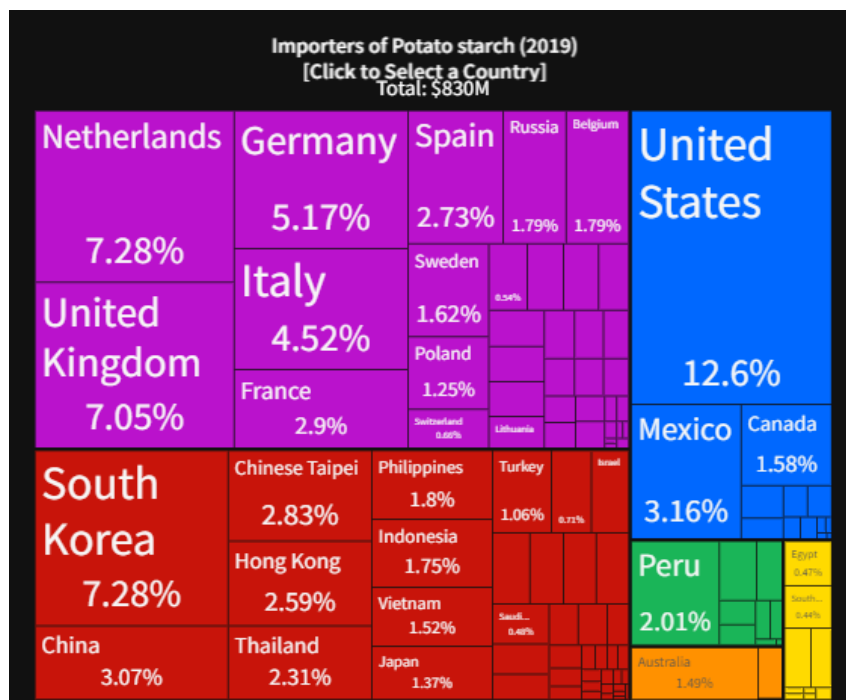
۶-۱-۲- تعرفه های نشاسته سیب زمینی

در سال ۲۰۱۸، متوسط تعرفه نشاسته سیب زمینی ۱۴.۲ درصد بود که با استفاده از طبقه بندی محصولات ۶ HS، آن را به ۱۲۷۸ پایین ترین تعرفه تبدیل کرد. کشورهایی که بالاترین تعرفه واردات نشاسته سیب زمینی را دارند عبارتند از: کره جنوبی (۴۲.۶٪)، نروژ (۹۳.۵٪)، اسلواکی (۸۰٪)، چک (۸۰٪) و ژاپن (۵۹.۷٪). کشورهایی که کمترین تعرفه را دارند آنگولا (۰٪)، موریس (۰٪)، هنگ کنگ (۰٪)، مالدیو (۰٪) و سنگاپور (۰٪) هستند.

همچنین، بزرگترین صادرکنندگان نشاسته سیب زمینی کشور های آلمان با ۲۳.۹ درصد (۱۹۸ میلیون دلار)، هلند ۲۱.۷ درصد (۱۸۰ میلیون دلار)، دانمارک ۱۶.۴ درصد (۱۳۶ میلیون دلار)، لهستان ۱۰.۶ درصد (۸۷.۹ میلیون دلار) و فرانسه ۹.۵۱ درصد (۷۸.۹ میلیون دلار) بودند. کشورهای بلژیک، استرالیا نیز از دیگر صادر کنندگان نشاسته سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ می بودند.

در سال ۲۰۱۹ بزرگترین واردکنندگان نشاسته سیب زمینی، آمریکا (۱۰۵ میلیون دلار)، هلند (۶۰.۴ میلیون دلار)، کره جنوبی (۶۰.۴ میلیون دلار)، بریتانیا (۵۸.۵ میلیون دلار) و آلمان (۴۲.۹ میلیون دلار) بوده اند .

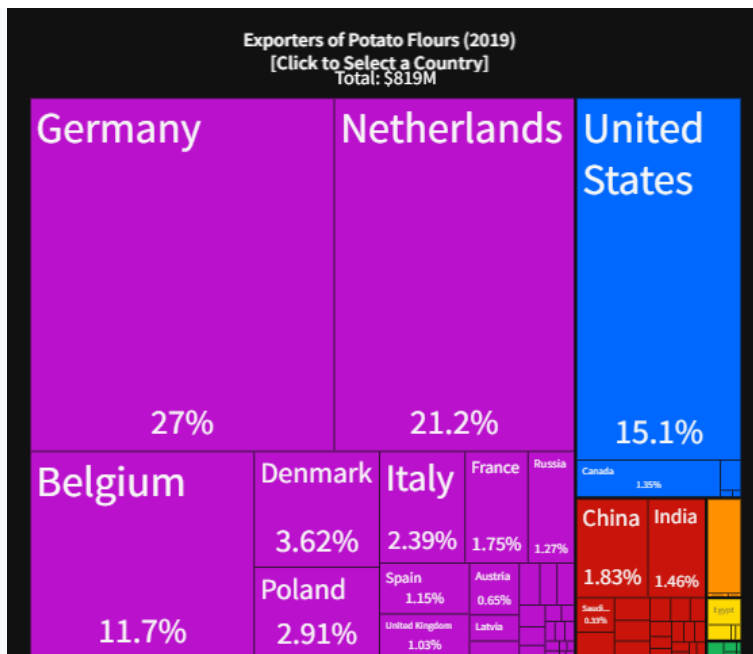
۶-۲-آرد سیب زمینی

برای تهیه آرد سیب زمینی، کل سیب زمینی ها را پخته و خشک کرده و سپس ریز خرد می شود تا یک پودر ریز به دست بیاید. آرد تهیه شده از سیب زمینی دارای طعم سرشار از سیب زمینی است و از آن در نان و پنکیک استفاده می شود. همچنین در تهیه سوپ از آن به عنوان غلیظ کننده استفاده می شود. آرد سیب زمینی در بین افرادی که به بیماری سلیاک مبتلا هستند محبوبیت زیادی دارد زیرا فاقد گلوتن است.

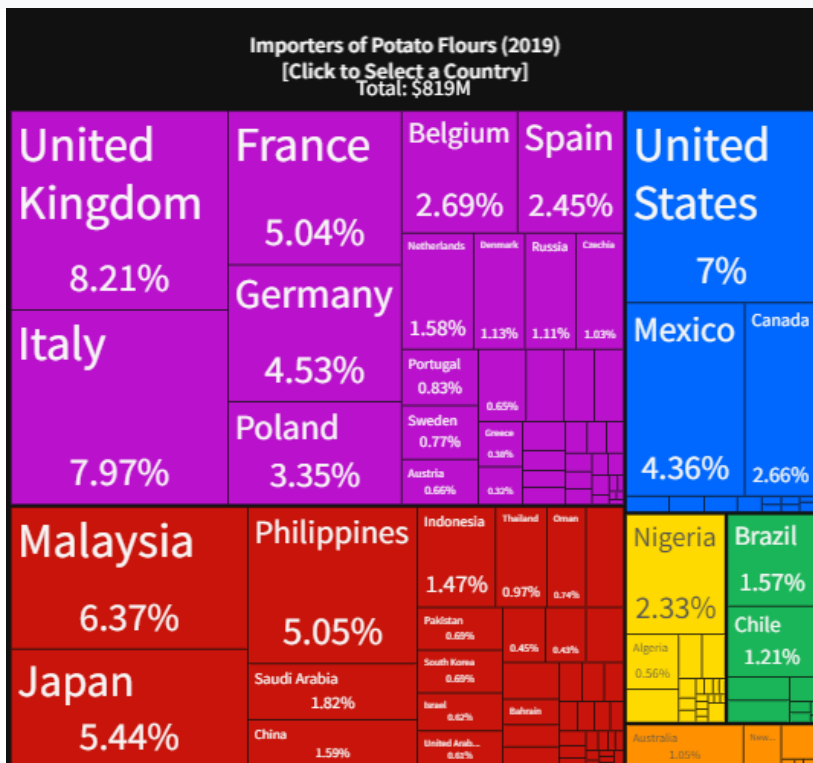
۶-۲-۱-تجارت جهانی آرد سیب زمینی

در سال ۲۰۱۹، آرد سیب زمینی با معامله ۸۱۹ میلیون دلار، ۹۴۹ امین محصول پرمعامله جهان بود. بین سالهای ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، صادرات آرد سیب زمینی با ۴.۴۳ درصد رشد از ۷۸۵ میلیون دلار به ۸۱۹ میلیون دلار افزایش یافت. تجارت آرد سیب زمینی ۰.۰۰۴۵ درصد از کل تجارت جهانی را تشکیل می دهد.

در سال ۲۰۱۹ بزرگترین صادرکنندگان آرد سیب زمینی، کشور های آلمان با سهم ۲۷ درصد (۲۲۱ میلیون دلار)، هلند ۲۱.۲ درصد (۱۷۴ میلیون دلار)، ایالات متحده ۱۵.۱ درصد (۱۲۴ میلیون دلار)، بلژیک ۱۱.۷ درصد (۹۵.۷ میلیون دلار) و دانمارک ۳.۶۲ درصد (۲۹.۶ میلیون دلار) بوده اند. لهستان با ۲.۹۱ درصد، ایتالیا ۲.۳۹ درصد چین با ۱.۸۳ درصد از دیگر کشورهای صادر کننده آرد سیب زمینی می بودند.

همچنین در سال ۲۰۱۹ بزرگترین واردکنندگان آرد سیب زمینی بریتانیا ۸.۲۱ درصد (۶۷.۳ میلیون دلار)، ایتالیا ۷.۹۷ درصد (۶۵.۳ میلیون دلار)، ایالات متحده ۷ درصد (۵۷.۳ میلیون دلار)، مالزی ۶.۳۷ درصد (۵۲.۲ میلیون دلار) و ژاپن ۵.۴۴ درصد (۴۴.۵ میلیون دلار) بودند. کشور های فیلیپین با ۵.۰۵ درصد، فرانسه با ۵.۰۴ درصد آلمان با ۴.۵۳ درصد نیز در رتبه های بعدی عمده وارد کنندگان آرد سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ بوده اند.

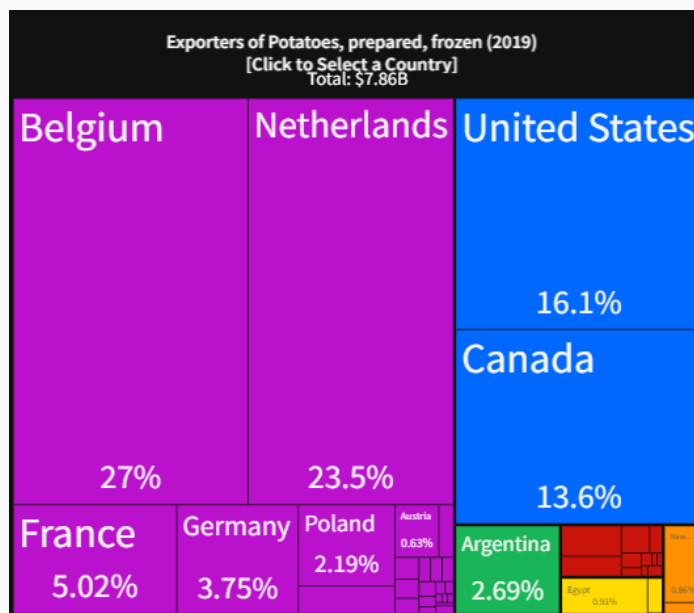
۶-۲-۲- تعرفه های آرد سیب زمینی

در سال ۲۰۱۸، متوسط تعرفه برای آرد سیب زمینی ۲۱.۴ درصد بود که آن را با استفاده از طبقه بندی محصولات در رتبه ۹۲ پایین ترین تعرفه قرار داد. کشورهایی که بیشترین تعرفه وارداتی برای آرد سیب زمینی دارند، کره جنوبی (۲۸۰ درصد)، نروژ (۱۱۸ درصد)، فنلاند (۹۷.۷ درصد)، سوئیس (۸۹.۲ درصد) و لیختن اشتاین (۸۹.۲ درصد) هستند. کشورهایی که کمترین تعرفه را دارند موریس (۰.۰٪)، هنگ کنگ (۰.۰٪)، مالدیو (۰.۰٪)، سنگاپور (۰.۰٪) و سوئیس (۰.۰٪) هستند.

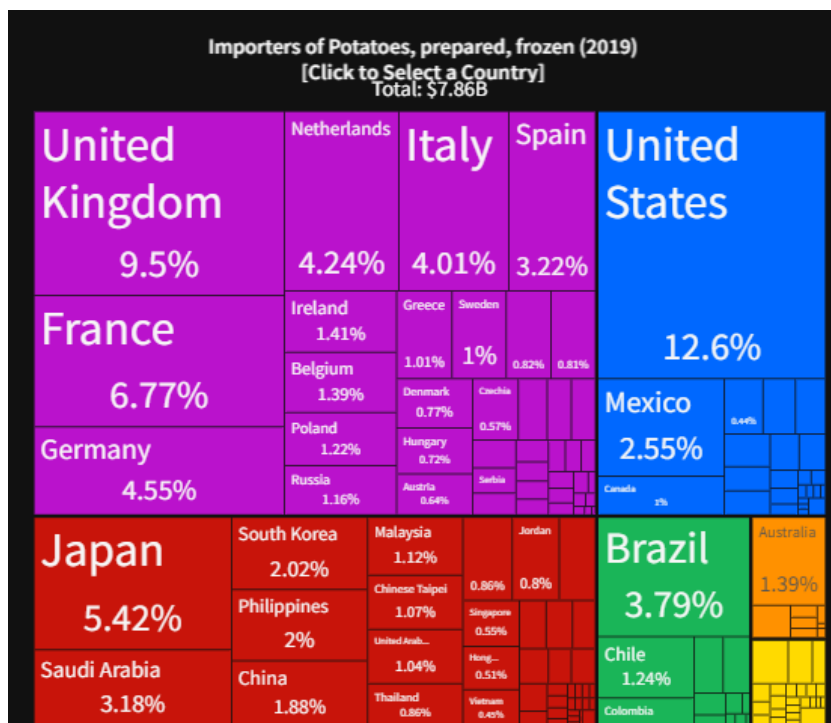
۶-۳- سیب زمینی آماده منجمد

در سال ۲۰۱۹، سیب زمینی آماده منجمد، ۳۹۵ امین محصول پرمعامله جهان بود که مجموعاً ۷.۸۶ میلیارد دلار معامله شد. بین سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، صادرات سیب زمینی آماده منجمد، با رشد ۵.۶۸ درصدی از ۷.۴۳ میلیارد دلار به ۷.۸۶ میلیارد دلار رسید. تجارت سیب زمینی، آماده منجمد ۰.۴۳ درصد از کل تجارت جهانی را تشکیل می دهد.

در سال ۲۰۱۹ بزرگترین صادرکنندگان سیب زمینی تهیه شده منجمد کشور های بلژیک با ۲۷ درصد (۲.۱۲ میلیارد دلار)، هلند با ۲۳.۵ درصد (۱.۸۵ میلیارد دلار)، ایالات متحده ۱۶.۱ درصد (۱.۲۷ میلیارد دلار)، کانادا ۱۳.۶ درصد (۱.۰۷ میلیارد دلار) و فرانسه ۵.۰۲ (۳۹۴) میلیون دلار) بودند. همچنین کشور های آلمان با ۳.۷۵ درصد، اتریش با ۲.۶۹ درصد و لهستان با ۲.۱۹ درصد از دیگر عمده صادر کنندگان سیب زمینی آماده منجمد بوده اند.

در سال ۲۰۱۹ بزرگترین واردکنندگان سیب زمینی آماده منجمد کشور های ایالات متحده با سهم ۱۲.۶ درصد (۹۹۲ میلیون دلار)، بریتانیا ۹.۵ درصد (۷۴۶ میلیون دلار)، فرانسه ۶.۷۷ درصد (۵۳۲ میلیون دلار)، ژاپن ۵.۴۲ درصد (۴۲۶ میلیون دلار) و آلمان ۴.۵۵ درصد (۳۵۸ میلیون دلار) بودند. هلند با سهم ۴.۲۴ درصد، ایتالیا با ۴.۰۱ درصد و برزیل با سهم ۳.۷۹ درصد از دیگر کشورهای وارد کننده سیب زمینی آماده، منجمد بوده اند.

۲-۳-۶- تعرفه ها سیب زمینی آماده منجمد

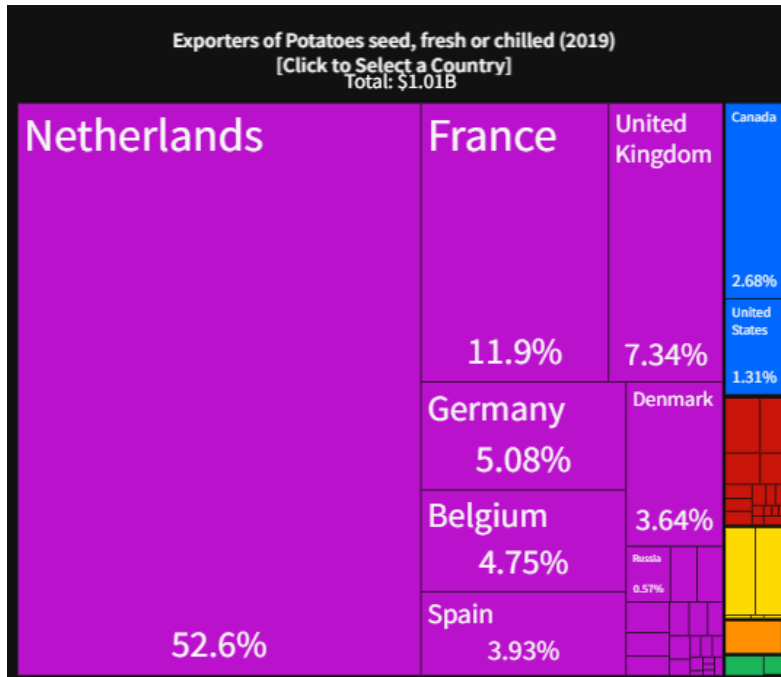
در سال ۲۰۱۸، متوسط تعرفه سیب زمینی، آماده، منجمد ۲۲.۷ درصد بود که آن را به ۳۸۱ امین تعرفه با استفاده از طبقه بندی محصولات ۶ HS تبدیل کرد. کشورهای که بیشترین تعرفه واردات سیب زمینی تهیه شده، منجمد را دارند عبارتند از: نروژ (۱.۶۹٪)، فنلاند (۱.۱۵٪)، سوئیس (۰.۸۴۸٪)، لیختن اشتاین (۰.۸۴۸٪) و لبنان (۰.۷۷۴٪). کشورهای که کمترین تعرفه را دارند موریس (۰٪)، هنگ کنگ (۰٪)، مالدیو (۰٪)، فیلیپین (۰٪) و سنگاپور (۰٪) هستند.

۴-۶- بذر سیب زمینی

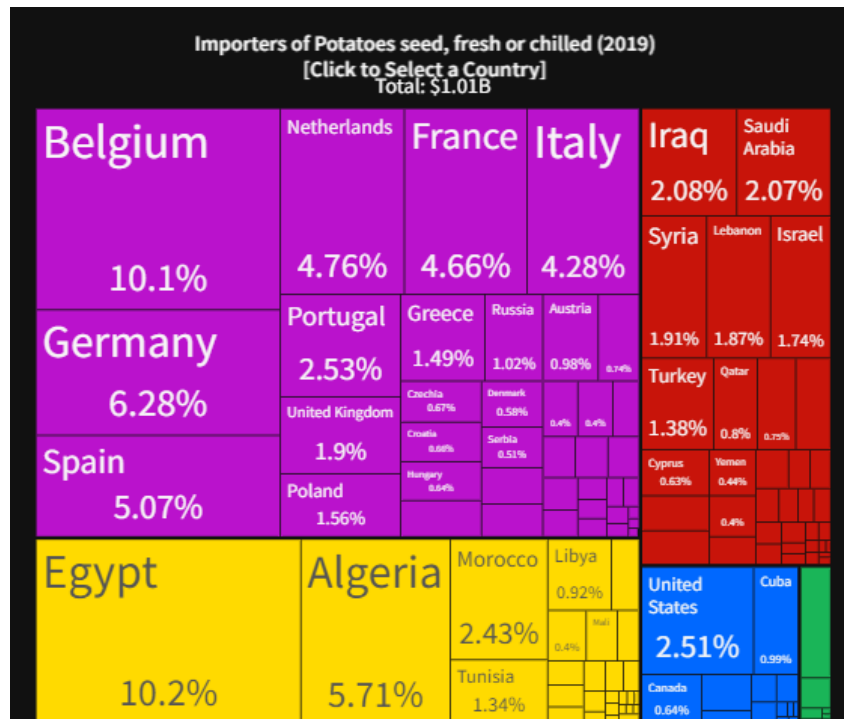
در سال ۲۰۱۹، بذر سیب زمینی، با معامله ۱.۰۱ میلیارد دلار، ۱۹۷۲ امین محصول پرمعامله جهان بود. بین سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، صادرات بذر سیب زمینی ۴.۹۲ درصد رشد کرد و از ۹۶۷ میلیون دلار به ۱.۰۱ میلیارد دلار رسید. تجارت بذر سیب زمینی ۰.۰۰۵۶ درصد از کل تجارت جهانی را تشکیل می دهد.

۱-۴-۶- تجارت بذر سیب زمینی

در سال ۲۰۱۹، هلند با سهم ۵۲.۶ (۵۳۴ میلیون دلار) رتبه اول در صادرات بذر سیب زمینی را داشت و کشور های ، فرانسه با سهم ۱۱.۹ (۱۲۱ میلیون دلار)، بریتانیا ۷.۳۴ درصد (۷۴.۵ میلیون دلار)، آلمان ۵.۰۸ درصد (۵۱.۶ میلیون دلار) و بلژیک ۴.۷۵ درصد (۴۸.۲ میلیون دلار) بزرگترین صادرکنندگان بذر سیب زمینی بودند. همچنین کشور های اسپانیا ۳.۹۳ درصد و دانمارک ۳.۶۴ درصد نیز در رتبه های بعدی عمده صادر کنندگان بذر سیب زمینی در سال ۲۰۱۹ میباشند.

در سال ۲۰۱۹ مصر با سهم ۱۰.۲ درصد (۱۰۳ میلیون دلار) عمده ترین وارد کننده بذر سیب زمینی در جهان شناخته شد و کشور های بلژیک با سهم ۱۰.۱ درصد (۱۰۲ میلیون دلار)، آلمان ۶.۲۸ درصد (۶۳.۷ میلیون دلار)، الجزایر ۵.۷۱ درصد (۵۷.۹ میلیون دلار) و اسپانیا با سهم ۵.۰۷ درصد (۵۱.۵ میلیون دلار) بزرگترین واردکنندگان بذر سیب زمینی، شده بودند.

۶-۴-۲- تعرفه بذر سیب زمینی

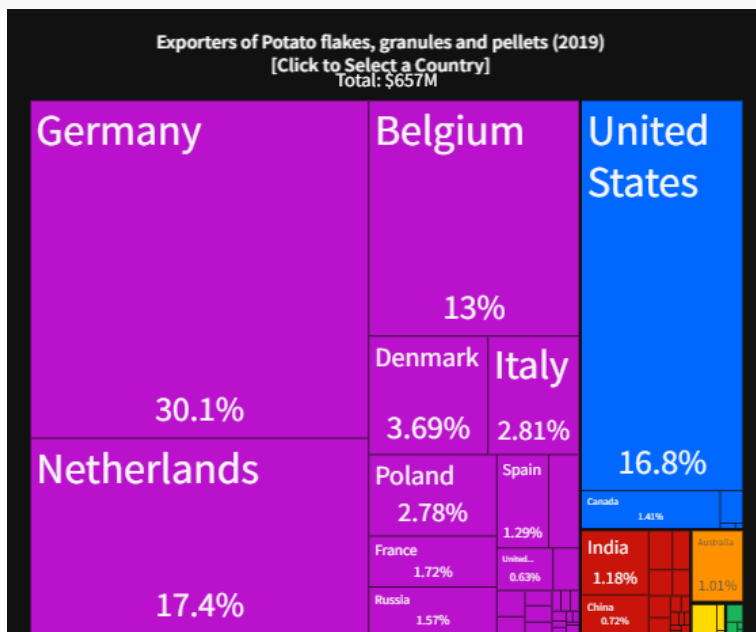
در سال ۲۰۱۸، متوسط تعرفه بذر سیب زمینی، ۱۰.۳ درصد بود که با استفاده از طبقه بندی محصولات HS ۶، ۲۱۵۲ امین تعرفه محسوب می شود. از جمله کشورهایی که بالاترین تعرفه واردات برای بذر سیب زمینی دارند می توان به کره جنوبی (۲۷۷ درصد)، تایلند (۱۲۲ درصد)، ایسلند (۱۱۱ درصد)، و بوتان (۴۹.۸ درصد) نام برد. همچنین کشورهایی که کمترین تعرفه را دارند آنگولا (۰.۰٪)، ماداگاسکار (۰.۰٪)، موزامبیک (۰.۰٪)، موریس (۰.۰٪) و آفریقای جنوبی (۰.۰٪) می باشند.

۶-۵-۱- پرک و گرانول سیب زمینی

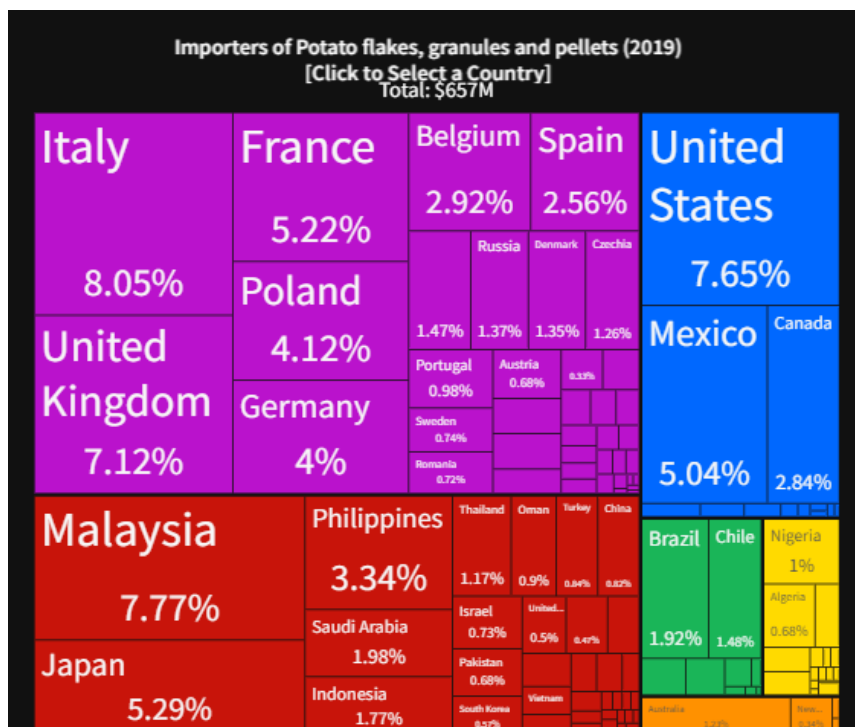
در سال ۲۰۱۹، پرک، گرانول ها سیب زمینی با معامله ۶۵۷ میلیون دلاری، ۲۴۵۹ امین محصول پرمعامله جهان بودند. بین سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، صادرات پرک، گرانول سیب زمینی ۳.۸۳ درصد رشد کرد و از ۶۳۳ میلیون دلار به ۶۵۷ میلیون دلار رسید. تجارت پرک، گرانول سیب زمینی ۰.۰۰۳۶ درصد از کل تجارت جهانی را تشکیل می دهد.

۶-۵-۱- تجارت پرک و گرانول سیب زمینی

در سال ۲۰۱۹، آلمان با سهم ۳۰.۱ درصد (۱۹۸ میلیون دلار) بزرگترین صادر کننده پرک و گرانول سیب زمینی در جهان بود، کشور های هلند با ۱۷.۴ درصد (۱۱۵ میلیون دلار)، ایالات متحده با ۱۶.۸ درصد (۱۱۰ میلیون دلار)، بلژیک ۱۳ درصد (۸۵.۵ میلیون دلار) و دانمارک با سهم ۳.۶۹ درصد (۲۴.۲ میلیون دلار) در رتبه های بعدی بزرگترین صادر کنندگان پرک و گرانول سیب زمینی بودند.

در سال ۲۰۱۹، بزرگترین وارد کنندگان پرک و گرانول سیب زمینی، ایتالیا با سهم ۸.۰۵ درصد (۵۲.۹ میلیون دلار) از واردات در رتبه نخست عمده وارد کنندگان این محصول قرار گرفت و سپس کشور های ، مالزی با سهم ۷.۷۷ درصد (۵۱ میلیون دلار)، ایالات متحده با سهم ۷.۶۵ درصد (۵۰.۳ میلیون دلار)، بریتانیا با ۷.۱۲ درصد (۴۶.۸ میلیون دلار) و ژاپن با ۵.۲۹ درصد (۳۴.۸ میلیون دلار) در رتبه های بعدی قرار داشتند. همچنین کشور های فرانسه با سهم ۵.۲۲ درصدی، مکزیک ۵.۰۴ درصد، لهستان با سهم ۴.۱۲ درصد و آلمان با سهم ۴ درصدی جزو عمده کشورهای وارد کننده این محصول نیز بوده اند.

۶-۵-۲- تعرفه ها پرک و گرانول سیب زمینی

در سال ۲۰۱۸، متوسط تعرفه برای پرک و گرانول سیب زمینی ۲۱.۴ درصد بود که با استفاده از طبقه بندی محصولات HS ۶، رتبه ۴۷۷ تعرفه را به خود اختصاص داد. کشورهایی که بالاترین تعرفه وارداتی برای پرک و گرانول سیب زمینی دارند عبارتند از: کره جنوبی (۲۷۸ درصد)، نروژ (۱۰۱ درصد)، فنلاند (۹۱ درصد)، سوئیس (۷۶.۶ درصد)، و لیختن اشتاین (۷۶.۶ درصد). همچنین کشورهایی که کمترین تعرفه را دارند موریس (۰.۰٪)، هنگ کنگ (۰.۰٪)، مالدیو (۰.۰٪)، سنگاپور (۰.۰٪) و سوئیس (۰.۰٪) هستند.

۷- بررسی محصول سیب زمینی در ایران

توجه به تنوع اقلیمی و آب و هوایی کشور، انجام کشت و برداشت در کلیه مناطق کشور در تولید سیب زمینی استمرار داشته و بطور مثال همزمان با برداشت در مناطق سردسیر، کشت سیب زمینی در مناطق جنوبی کشور در دست انجام است. با توجه به ویژگی آب و هوای کشور مبنی بر چهار فصل بودن تمامی فصول کشت سیب زمینی در مناطق مختلف صورت می پذیرد. تولید بهاره که از نیمه آذرماه تا اواخر دی ماه کشت و از نیمه اول فروردین ماه تا اواخر خرداد برداشت انجام می گیرد. از جمله عمده مناطق تولید کننده فصل بهار می توان به جیرفت و کهنوج، خوزستان، گلستان، فارس، کرمانشاه، هرمزگان، بوشهر و سیستان و بلوچستان اشاره نمود. همچنین تولید تابستانه سیب زمینی کشور، از اواخر آذرماه تا اوایل اسفند ماه کشت و از اواخر خرداد تا اواسط شهریور برداشت می شود. استان های عمده تولید کننده تابستانه، شامل استان های همدان، اصفهان، آذربایجان شرقی، خراسان شمالی، فارس و زنجان می باشد. تولید پاییزه سیب زمینی در ماههای فروردین، اردیبهشت و خرداد کشت و از نیمه شهریور تا اواسط آبان برداشت می شود. همچنین تولید زمستانه (طرح استمرار) از نیمه شهریور تا اواخر مهرماه کشت و از اوایل بهمن ماه تا نیمه اول فروردین برداشت می شود و استان های عمده تولید کننده شامل مناطق جیرفت و کهنوج، خوزستان، فارس، بوشهر و هرمزگان می باشد.

حدود ۷۰ درصد از تولید سیب زمینی مربوط به تولید پاییزه، ۱۷ درصد تولید تابستانه، ۱۱ درصد تولید بهاره و حدود ۲ درصد تولید زمستانه می باشد. استان های اردبیل، همدان، اصفهان، فارس، کردستان، آذربایجان شرقی، زنجان، چهارمحال و بختیاری، خراسان رضوی، مرکزی، لرستان، سمنان، تهران و آذربایجان غربی عمده تولید کنندگان سیب زمینی در کشور می باشند.

۷-۱- تولید سیب زمینی در ایران

محصول سیب زمینی از جمله محصولاتی است که به طور وسیع در سرتاسر کشور کشت و تولید می شود. همدان رتبه اول کشور در میزان تولید سیب زمینی را به خود اختصاص داده است. استان های اردبیل، اصفهان، فارس و کرمان به ترتیب رتبه های دوم تا پنجم تولید سیب زمینی را در کشور را به خود اختصاص داده اند. همچنین استان های کرمانشاه، کردستان، لرستان و زنجان جزو مهمترین استان های تولید کننده سیب زمینی در کشور می باشند که در رتبه های بعدی قرار گرفته اند. جدول زیر عمده استان های تولید کننده سیب زمینی در کشور را نشان می دهد.

عمده استان های تولید کننده سیب زمینی کشور در سال زراعی ۹۸-۹۷

استان	سطح تولید (هکتار)	میزان تولید (تن)
همدان	۲۱,۲۲۰	۸۹۸,۳۵۰
اردبیل	۲۰,۷۶۵	۸۲۷,۲۷۳
اصفهان	۱۳,۷۰۰	۴۵۱,۶۰۰
فارس	۷,۱۳۲	۳۲۰,۵۵۵
کرمان	۸,۴۵۷	۳۱۴,۵۵۹
کرمانشاه	۶,۷۳۵	۳۰۳,۰۷۵
کردستان	۸,۱۳۲	۲۹۵,۰۶۵
لرستان	۶,۶۹۵	۲۹۴,۴۶۱
زنجان	۷,۷۰۰	۲۶۹,۴۶۴
آذربایجان شرقی	۷,۴۹۳	۲۵۱,۳۳۷

منبع: آمار نامه جهاد کشاورزی سال ۹۸ جلد اول

جدول زیر میزان تولید و سطح زیر کشت و میزان عملکرد محصول سیب زمینی در سه سال زراعی کشور را نشان می دهد که در سال زراعی ۹۷-۹۸ به دلیل خشک سالی کمترین میزان سطح کشت در سه سال را به خود اختصاص داده است. نکته قابل تاکید افزایش عملکرد این محصول می باشد که هر ساله با توجه به آموزش ها و... در حال افزایش می باشد.

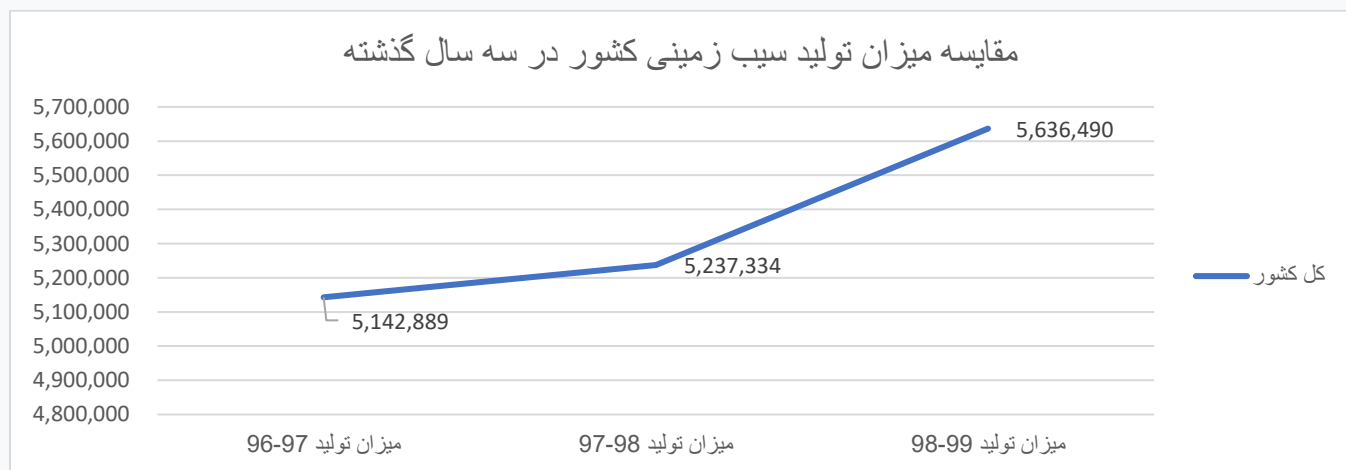

تولید سیب زمینی کشور

سال	سطح کشت (هکتار)	میزان تولید (تن)	عملکرد (کیلوگرم)
۹۷-۹۶	۱۴۸,۴۴۱	۵,۱۴۲,۸۹۱	۳۴,۶۴۶
۹۸-۹۷	۱۴۲,۹۰۴	۵,۲۳۷,۳۳۳	۳۶,۶۴۹
۹۹-۹۸	۱۴۹,۰۰۰	۵,۵۰۰,۰۰۰	۳۷,۱۰۰

منبع: آمارنامه کشاورزی

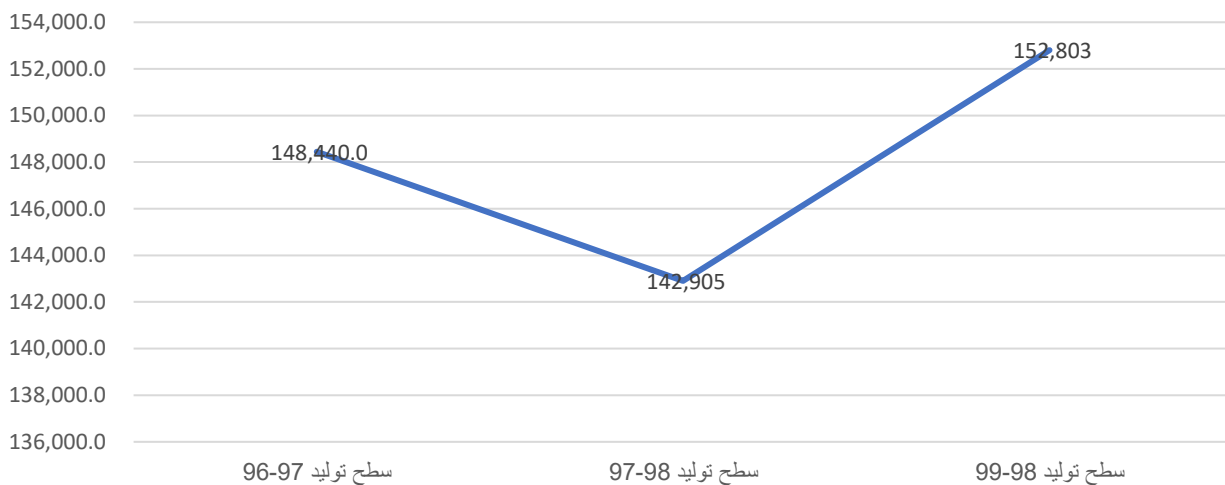
با توجه به نمودار زیر در سال زراعی ۹۶-۹۷ میزان تولید سیب زمینی کشور بیش از ۵ میلیون و ۱۴۲ هزار تن بوده است و تولید این محصول در سال زراعی ۹۸-۹۷ حدود ۱۸ درصد افزایش داشته و به ۵ میلیون و ۲۳۷ هزار تن رسیده بود و در سال زراعی ۹۸-۹۹ نیز شاهد رشد ۷۶ درصدی در تولید این محصول بوده و به ۵ میلیون و ۶۳۶ هزار تن رسیده است.

در نمودار زیر در سال زراعی ۹۶-۹۷ سطح زیر کشت محصول سیب زمینی در کشور ۱۴۸ هزار و ۴۴۰ هکتار بوده است که به دلیل خشک سالی در سال زراعی ۹۸-۹۷ به ۱۴۲ هزار و ۹۰۵ هکتار کاهش یافت و در سال زراعی ۹۸-۹۹ شاهد سطح کشت ۱۵۲ هزار و ۸۰۳ هکتاری در کشور میباشیم.

مقایسه سطح تولید سیب زمینی در کشور

۲-۷-ارقام سیب زمینی در ایران

سیب زمینی آگریا: (Agria)

این نوع سیب زمینی از انواع نیمه زودرس تا نیمه دیررس به شمار می آید. شاخ و برگ های آن به صورت متوسط پخش می شوند. گوشت و پوست آن زرد است. می توانید آن را به شکل بیضی کشیده مشاهده کنید. غده هایش اندازه ای بزرگ دارند. اگر سیب زمینی آگریا را بکارید، می توانید برداشت خیلی خوبی داشته باشید.

سیب زمینی آجیبا: (Ajiba)

این گونه سیب زمینی نیمه زودرس است. شاخه و برگ های آن به صورت متوسط پخش می شوند. دارای پوسته زرد و گوشته ای زرد مایل به سفید است. غده هایش بیضی و بزرگ هستند. این گونه سیب زمینی بازدهی بالایی را از خود نشان می دهد. اما این سیب زمینی تنها مصرف تازه خوری دارد ولی مقاومت آن نسبت ویروس و آفت ها خوب است.

سیب زمینی آریندا: (Arinda)

حجم این گیاه نسبتا متوسط است. رنگ پوست آن زرد و گوشته آن زرد کمرنگ می باشد. اگر آریندا بکارید، می توانید محصول خوبی را برداشت کنید، زیرا این سیب زمینی باردهی بسیار بالایی دارد. همچنین نسبت به کوفتگی داخلی نیز مقاوم است.

سیب زمینی اسپونتا: (Spunta)

این مدل نیمه زودرس است. از این رو محصولات زودتر آماده برداشت می شوند. رنگ پوستش زرد و گوشته آن زرد روشن است. غده های بیضی آن خیلی بزرگ هستند. هم چنین اگر شما این محصول را بکارید محصول زیادی را برداشت خواهید نمود. اما سیب زمینی اسپونتا فقط مصرف تازه خوری دارد. از این رو کارخانه های تولید کننده چیپس مشتری آن نخواهند بود.

سیب زمینی آلما: (Almera)

نیمه زودرس است و شاخ و برگ های آن متوسط می باشد. رنگ پوست آن زرد و گوشته اش نیز زرد کمرنگ است. غده های بزرگ این نمونه بیضی کشیده و یکنواخت هستند. با وجود عملکرد زیادی که دارد، برای کشت مناسب است. اما از سیب زمینی آلما می توانید فقط برای مصرف تازه خوری استفاده کنید.

سیب زمینی بانبا: (Banba)

بانبا رشد نیمه زودرس دارد. از این رو می تواند برای عرضه زود هنگام در بازار سیب زمینی مناسب باشد. رنگ پوستش زرد و گوشت آن نیز زرد کمرنگ می باشد. غده ها بیضی کشیده هستند. برداشت متوسطی دارد و برای مصرف به شکل تازه خوری در بازار عرضه می شود.

سیب زمینی بورن: (Burren)

رنگ پوست و گوشت آن زرد است. شکل غده های آن نیز بیضی تا بیضی کشیده هستند. غده های بزرگش به همراه عملکرد خیلی بالا آن می توانند برای کشت خیلی مقرون به صرفه باشند. اما بورن تنها برای مصرف به شکل تازه خوری مناسب می باشد. مقاومت این سیب زمینی در برابر بیماری ها هم خوب است. از این رو می تواند یک مدل خوب برای کشت به شمار آید.

سیب زمینی پیکاسو: (Picasso)

پیکاسو رنگ پوستش زرد است اما گوشته آن زرد کمرنگ می باشد. نیمه زودرس تا نیمه دیررس می باشد. غده های بیضی شکل آن بزرگ تا نیمه بزرگ هستند. هم چنین می تواند عملکرد خیلی بالایی داشته باشد. مصرف این محصول به شکل تازه خوری می باشد. این گونه مقاومت نسبی خوبی در برابر بیماری ها دارد. از این رو می تواند برای انبار کردن مورد استفاده قرار گیرد. اما مصرف آن عموماً به شکل تازه خوری است که این عامل می تواند سبب کاهش تمایل برای خرید این سیب زمینی شود.

سیب زمینی جلی: (Jelly)

این گونه سیب زمینی نیمه دیررس است و دوره خواب آن نیز طولانی می باشد. از این رو از ارقامی می باشد که دیر به بازار عرضه می شود. گسترش شاخ و برگ رقم جلی زیاد می باشد که این مورد می تواند برای کشاورزان خوشایند نباشد. اما رنگ زرد و گوشت زرد آن بسیاری مشتری پسند است. عملکرد جلی خیلی بالا است و غده های بیضی آن متوسط تا بزرگ هستند. آن را می توانید به شکل تازه خوری و فراوری شده چیپس استفاده نمود. از این رو این رقم مشتری خیلی زیادی خواهد داشت و این گونه سیب زمینی صادراتی به شمار خواهد رفت. نکته مثبت دیگری که درباره رقم جلی وجود دارد، مقاومت زیاد آن در برابر بیماری ها می باشد. به نحوی که می تواند یکی از سیب زمینی های خیلی خوب برای انبار کردن و صادرات به شمار آید.

سیب زمینی رامبا: (Rumba)

این گونه سیب زمینی نیمه زودرس تا نیمه دیررس می باشد و دوره خواب آن زیاد است. از طرفی مقاومت بالایی در برابر بیماری ها دارد که آن را برای یک مدت طولانی در انبار ماندن مناسب می کند و برای صادرات مناسب می باشد. اگر رامبا بکارید برداشت خیلی زیادی خواهید داشت. غده های بیضی شکل مایل دایره آن هم اندازه ای متوسط دارند. شما از این سیب زمینی برای مصرف تازه خوری و تولید چیپس می توانید استفاده کنید.

سیب زمینی راموس: (Ramos)

دوره خواب این گونه سیب زمینی طولانی است از این رو دیر برای فروش در بازار عرضه می شود و جزو ارقام نیمه زود رس تا دیر رس به شمار می آید. رنگ پوست و گوشت آن زرد است. غده هایش بزرگ و بیضی شکل هستند. راموس برای تازه خوری و فراوری بسیار مناسب هستند. این گونه مقاومت نسبتاً خوبی را در برابر آفات نشان داده است. از این رو استفاده از سیب زمینی راموس برای انبار کردن و صادرات خوب به نظر می رسد.

سیب زمینی ساتینا: (Satina)

نیمه زود رس است از این رو زود برداشت می شود. شاخ و برگ های آن سریع رشد می کنند اما اندازه ای متوسط دارند. رنگ پوست و گوشت این سیب زمینی زرد می باشد. اندازه غده متوسط تا بزرگ برآورد شده است. و شکل آن ها بیضی مایل به کروی می باشد.

عملکرد این محصول خیلی بالا می باشد. اما از سیب زمینی ساتینا تنها برای مصرف تازه خوری استفاده می کنند. این گونه برای انبار مانی مقاومت نسبی در برابر آفات و بیماری ها را دارد و برای صادرات مناسب نیست. از نکات خیلی مثبتی که در رابطه با این گونه وجود دارد، قابلیت کشت آن در مناطق مختلف آب و هوایی می باشد.

سیب زمینی سانتانا: (Santana)

این سیب زمینی نیمه زودرس تا نیمه دیررس دسته بندی شده است. شاخ و برگ های آن هم به نسبت خوبی گسترش می یابند. از این رو فضای خیلی زیادی از زمین را نمی گیرند. رنگ پوست آن زرد می باشد و رنگ گوشته آن نیز بین زرد تا زرد کم رنگ دیده می شود. اندازه غده های سانتانا بزرگ هستند و ظاهری به شکل بیضی کشیده دارند. از این گونه برای مصارف تازه خوری و تولید چیپس و فرنچ فرایز استفاده می کنند. مقاومت آن در برابر آفات نیز نسبتاً خوب گزارش شده است.

سیب زمینی سانتا: (Sante)

سیب زمینی سانتا عملکرد خوب و زیادی دارد و غده هایش نیز بزرگ و بیضی تا دایره ای شکل می باشند. رنگ پوست و گوشت این گونه نیز به ترتیب زرد و زرد روشن می باشد. این گونه را نیز فقط می توان برای مصرف تازه خوری استفاده نمود. این گونه نیز مقاومت نسبتاً خوبی را در برابر آفات از خود نشان می دهد.

سیب زمینی فونتانه: (Fontane)

این سیب زمینی نیمه زودرس تا نیمه دیررس می باشد. شاخ و برگ های آن نیز نسبتاً خوب رشد می کنند. رنگ پوستش نیز زرد و گوشتش زرد کم رنگ می باشد. عملکرد این محصول زیاد تا خیلی زیاد گزارش شده است. غده های بیضی بزرگ آن نیز اندازه خوبی دارند. این نوع برای فراوری و استفاده در صنایع غذایی فرنچ فرایز بسیار مناسب می باشد.

سیب زمینی میلوا: (Milva)

میلوا به رنگ های پوست و گوشت زرد کشت می شود. اندازه ای بزرگ و بیضی شکل دارد. طریق مصرف این گونه تنها به شیوه تازه خوری می باشد. میلوا از ارقام نیمه زودرس به شمار می آید. از این رو اگر یک سیب زمینی برای عرضه زود هنگام در بازار نیاز دارید، این مدل خیلی مناسب است.

۳-۷ صادرات سیب زمینی ایران:

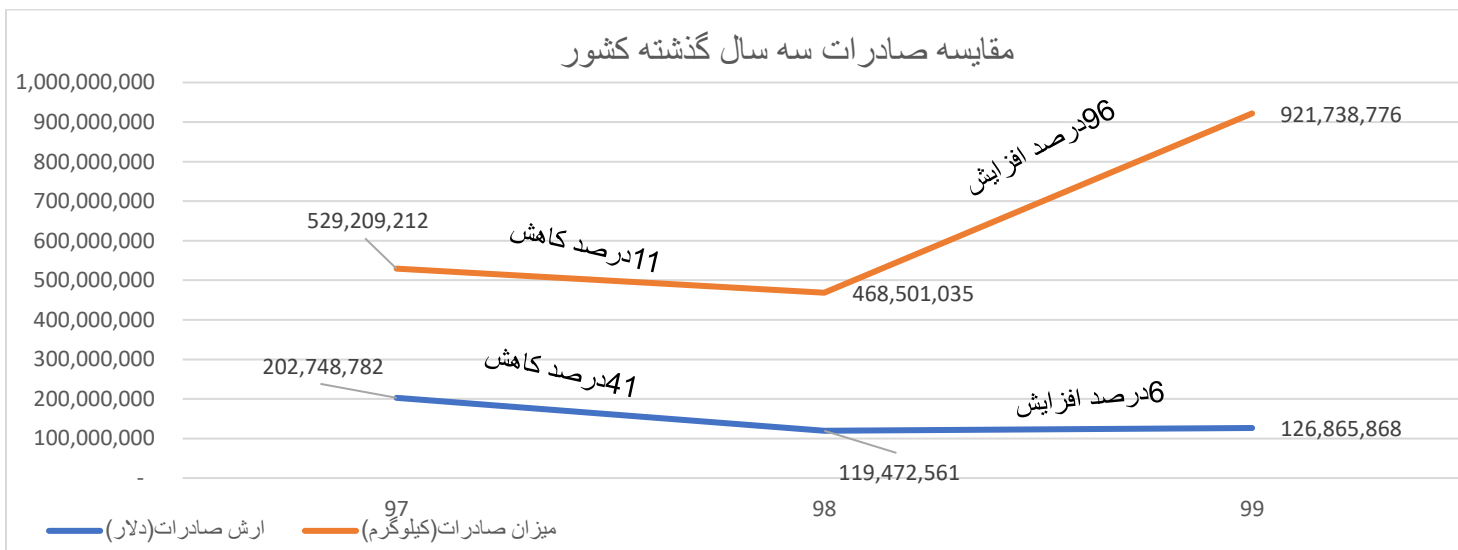
در بین محصولات صادراتی ایران سیب زمینی رتبه نخست در بین محصولات کشاورزی از لحاظ وزنی در سال ۹۹ را به خود اختصاص داده است. و محصولات دیگری همچون سیب درختی، گوجه فرنگی، هندوانه و پیاز در رتبه های بعدی بیشترین صادرات محصولات کشاورزی کشور قرار گرفته اند. صادرات سیب زمینی در سال ۹۹ بیش از ۱۲۶ میلیون دلار بوده است.

جدول صادرات سیب زمینی ایران در سه سال گذشته

۹۹	۹۸	۹۷	
۱۲۶,۸۶۵,۸۶۸	۱۱۹,۴۷۲,۵۶۱	۲۰۲,۷۴۸,۷۸۲	ارزش صادرات (دلار)
۹۲۱,۷۳۸,۷۷۶	۴۶۸,۵۰۱,۰۳۵	۵۲۹,۲۰۹,۲۱۲	میزان صادرات (کیلوگرم)

منبع: سازمان توسعه تجارت ایران

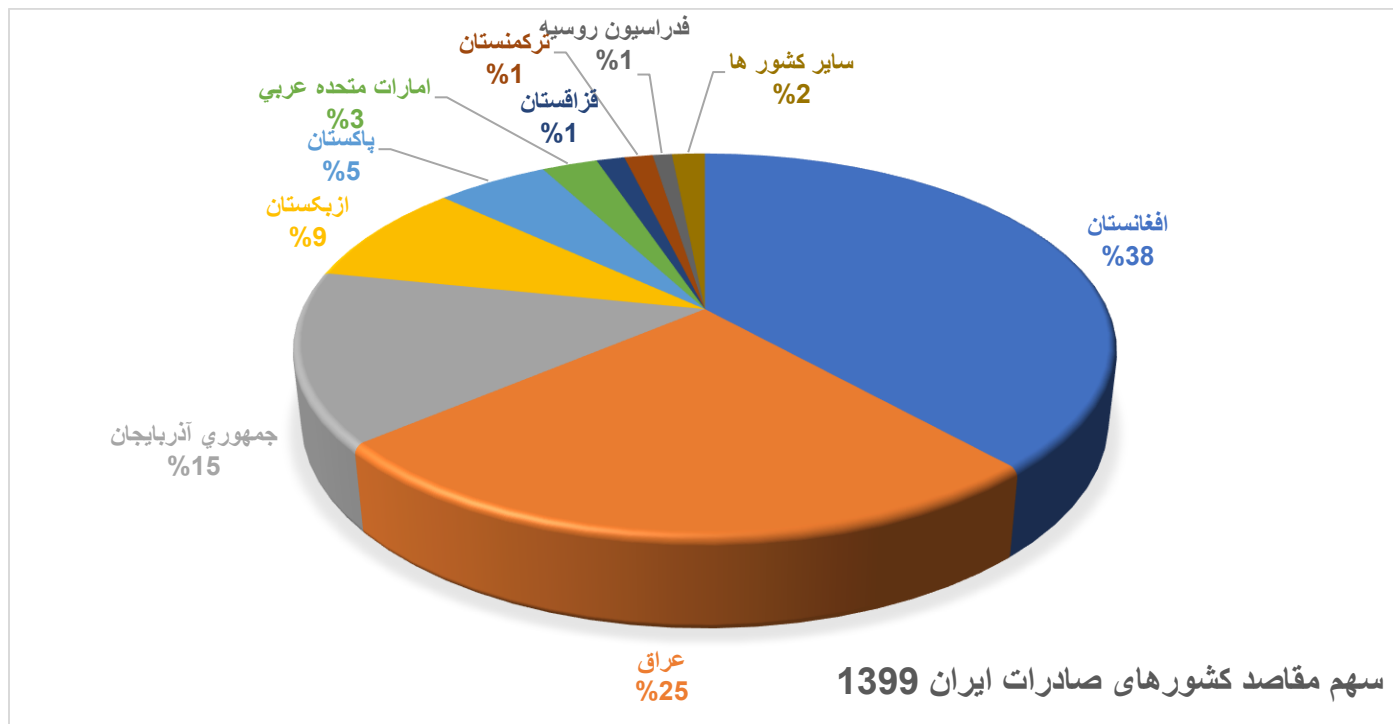
مقایسه صادرات محصول سیب زمینی کشور طی سه سال گذشته نشان از کاهش صادرات از لحاظ وزنی و ارزشی در سال ۹۸ می باشد و با توجه به افزایش حجم صادرات در سال ۹۹ به دلیل نوسانات نرخ ارز و کاهش ارزش پول ایران در مقایسه با دلار متأسفانه شاهد افزایش بسیار کم، ارزش صادرات سیب زمینی می باشیم.

در بررسی های انجام گرفته و مقایسه صادرات در سه سال گذشته نتایج بدست آمده حاکی از آن است که به طور میانگین کمترین میزان صادرات در ماه های اردیبهشت تا مرداد می باشد. همچنین لازم بذکر است در سال ۹۷ بدلیل تنظیم بازار و افزایش قیمت محصول فوق در داخل کشور، صادرات این محصول در سه ماه پایانی سال حدوداً "به مدت ۲ ماه ممنوع بوده است.

۷-۳-۱- مقاصد صادراتی ایران

سیب زمینی ایران عمدتاً به همسایگان صادر می شود که کشور افغانستان به وزن ۳۵۴ هزار و ۱۳۱ تن و به ارزش ۵۱ میلیون و ۳۹۷ هزار دلار بیشترین سهم و کشور های عراق (۳۰,۳۵۸,۵۸۳ دلار)، جمهوری آذربایجان (۱۶,۶۹۶,۸۶۶ دلار)، زبکستان (۱۰,۴۸۴,۱۶۹ دلار)، پاکستان (۷,۴۱۰,۵۴۷ دلار) از اصلی ترین بازارهای هدف ایران می باشند. امارات قزاقستان، ترکمنستان و روسیه نیز از دیگر کشور های وارد کننده سیب زمینی از ایران در سال ۱۳۹۹ می باشند.

همانگونه که قبلاً اشاره شد سیب زمینی به صورت اشکال مختلف صادر می شود. جدول زیر صادرات سیب زمینی ایران با کد تعرفه ای صادراتی به اشکال مختلف (فراروری شده) را نشان می دهد. که از لحاظ وزنی سیب زمینی تازه بیشترین میزان صادرات و از لحاظ ارزشی سیب زمینی آماده بیشترین میزان صادرات را داشته است.

صادرات انواع سیب زمینی در سال ۱۳۹۹

کد تعرفه	شرح	وزن (کیلوگرم)	ارزش (دلار)
۷۰۱۹۰۰۰	سیب زمینی، تازه یا سرد کرده	۹۲۱,۷۳۸,۷۷۶	۱۲۶,۸۶۵,۸۶۸
۰۷۱۰۱۰۰۰	سیب زمینی نپخته یا پخته شده در آب یا بخار، یخ زده	۲۷,۵۱۳,۱۳۹	۱۸,۰۷۵,۹۴۷
۲۰۰۵۲۰۰۰	سیب زمینی آماده یا محفوظ شده بجز در سرکه یا جوهر سرکه، یخ زده	۱۱,۷۰۳,۱۸۰	۲۳,۸۱۲,۳۵۳
	جمع	۹۶۲,۰۹۸,۵۰۰	۱۶۸,۶۵۵,۴۳۲

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران سال ۱۳۹۹

۸- بررسی سیب زمینی استان زنجان :

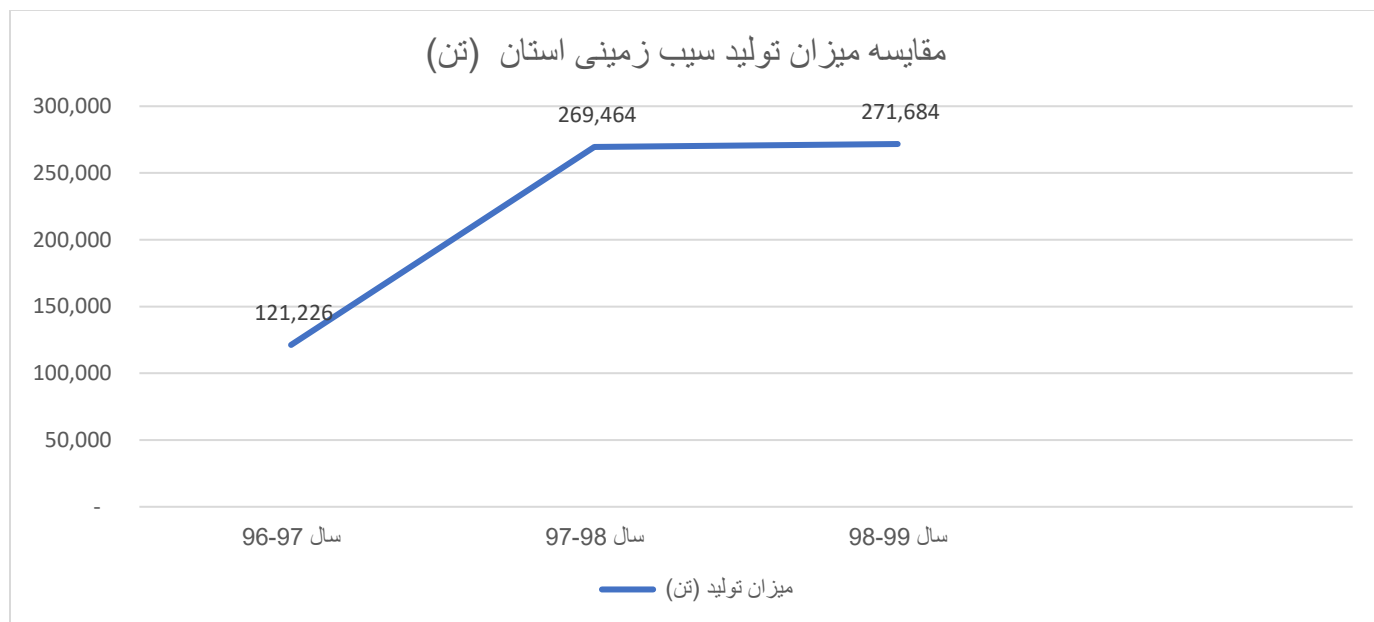
سیب زمینی یکی از مهمترین محصولات تولیدی کشاورزی در استان زنجان می باشد. میانگین متوسط تولید (۵ساله منتهی به سال ۱۳۹۸) سیب زمینی در استان ۲۴۴هزار تن بوده است. که از ۱۲۱هزار و ۲۲۶ تن در سال ۹۶-۹۷ به ۲۷۱هزار و ۶۸۴تن در سال ۹۸-۹۹ رسیده است. همچنین ظرفیت تولید سیب زمینی در استان ۳۰۴هزار تن برآورد شده است که در سال زراعی ۹۶-۹۷ سطح زیر کشت از ۴هزار و ۵۳۵ هکتار به ۷هزار و ۷۰۰ هکتار در سال زراعی ۹۸-۹۷ و در سال زراعی ۹۸-۹۹ به ۷هزار و ۴۷۵ هکتار کاهش یافت اما از لحاظ میزان تولید رسید.

میزان تولید سیب زمینی در استان زنجان

عملکرد(کیلوگرم در هکتار)	میزان تولید (تن)	سطح تولید (هکتار)	
۲۶,۷۲۹	۱۲۱,۲۲۶	۴,۵۳۵	سال ۹۶-۹۷
۳۴,۹۹۵	۲۶۹,۴۶۴	۷,۷۰۰	سال ۹۷-۹۸
۳۶,۳۴۶	۲۷۱,۶۸۴	۷,۴۷۵	سال ۹۸-۹۹

منبع: آمار نامه جهاد کشاورزی

در سال زراعی ۹۷-۹۸ رتبه استان در میزان تولید در کشور نهم و از نظر سطح زیر کشت رتبه ششم در کشور را به خود اختصاص داده است. سیب زمینی تقریباً در تمامی شهرستان های استان کشت می شود. شهرستان هایی که بیشترین سهم تولید در سیب زمینی استان را دارند می توان به شهرستان خدابنده حدود ۴۰درصد، طارم و سلطانیه به ترتیب ۲۳ و ۱۶ درصد از کل محصول تولیدی استان را نام برد. ارقام کشت شده در استان آگریا، جلی، بامبا، سانه و مارفونا و دوره برداشت سیب زمینی در استان از خرداد ماه تا مهره ماه صورت می گیرد ظرفیت تولید سیب زمینی در ۳۰۴هزار تن و میزان مصرف این محصول ۷۰هزار تن در استان برآورد شده است.

۸-۱- صادرات سیب زمینی استان زنجان

در سال های گذشته صادرات سیب زمینی استان از طریق سایر گمرکات کشور صورت گرفته است. لذا آمار دقیقی مبنی بر مقدار صادرات سیب زمینی استان زنجان در دست نیست. با توجه به نقشه راه صادراتی استان، کشورهای پیشنهادی عمان، ازبکستان و کویت می باشد، اما لازم به یادآوری می باشد که یکی از محصولاتی که روزانه میزان مصرف آن در حال افزایش می باشد. سیب زمینی به صورت نیمه آماده از سوی بسیاری از بازارهای خارجی مورد استقبال قرار گرفته است. با فرآوری سیب زمینی علاوه بر افزایش زمان نگهداری این محصول تا چهار برابر، ارزش افزوده ایجاد شده تا ۴۰ درصد افزایش خواهد یافت و شرایط صادرات محصول به بازارهای جهانی ایجاد می شود.

۸-۲- صنایع تبدیلی سیب زمینی استان زنجان

استان زنجان متأسفانه در حوزه های صنایع تبدیلی عملکرد بسیار ضعیفی داشته است به گونه ای که در حوزه صنایع تبدیلی سیب زمینی نه تنها برند، بلکه استان فاقد واحد فعال در این حوزه می باشد و سیب زمینی ها نهایتاً در انبار و یا سردخانه ها که تعداد سردخانه نیز در استان کم می باشد، نگهداری می شود و محصول به سایر استان ها جهت سرت و بسته بندی برای صادرات، استفاده در صنایع تبدیلی مانند پودر سیب زمینی، نشاسته، چیپس و...، در سردخانه ها جهت انبار و نگهداری بلند مدت و تزریق به بازار با قیمت بالا تر ارسال می شود.

۹- نتیجه گیری

صنعت کشاورزی ایران با مشکلات متعددی مواجه است از جمله عدم توانمندی کشاورزان در زمینه سرمایه گذاری جهت استفاده از تکنولوژی های نوین، دانش فنی و روز آمد و توسعه مکانیزاسیون که باعث عدم توان سم زدایی در محصولات، عدم افزایش بهره وری و عملکرد تولید محصولات، هدر رفت آب در مصرف بخش کشاورزی با توجه به سال های متوالی خشکسالی و... همچنین تداوم تولید محصولات کشاورزی به روش سنتی شده است. از دیگر مشکلات این حوزه می توان به نبود برند و صنایع فرآوری مرتبط سیب زمینی و بالا بودن هزینه های بسته بندی سیب زمینی در استان همچنین بسته بندی سیب زمینی در گونی به همراه خاک در صورتی که بسته بندی سیب زمینی کشورهای خارجی به صورت بسته های توری بوده و شسته شده، بدون خاک عرضه می شود. کم بودن سطح زیر کشت هر تولید کننده و تنوع ارقام در کشت سیب زمینی سبب کاهش عملکرد و افزایش هزینه های تولید این محصول برای کشاورزان می شود. از دیگر مشکلات می توان به نحوی حمل و نقل و نگهداری اشاره کرد. بیشتر تولید کنندگان سیب زمینی در زمین خود انبار فنی جهت انبار محصول خود ندارند و این امر منجر به فروش اجباری سیب زمینی در زمان برداشت محصول به دلالت می شود. از دیگر مشکلات این حوزه می توان به عدم وجود تشکل تخصصی سیب زمینی در حوزه بازاریابی و همچنین عدم وجود برنامه جامع و منظم صادراتی این محصول، به دلیل اعلام ممنوعیت های آئی صادراتی که در پی آن با عدم توان تعهدات تجار و صادر کنندگان در بازارهای بین المللی را در پی داشته است، علاوه بر این، کشور سهم بازارهای صادراتی خود را نیز از دست داده که لطمه بسیار سنگینی از لحاظ اعتبار در بازارهای بین المللی نه تنها به تجار بلکه به کل محصولات کشاورزی صادراتی کشور وارد کند. همچنین به دلیل نبود صنایع تبدیلی مناسب، کم بود انبار های فنی و سرخانه ها در سطح استان، نبود واحد های سرت و بسته بندی و... کل صادرات محصولات کشاورزی استان از سایر استان های مرزی انجام میگیرد. در کنار مباحث ذکر شده باید عدم همکاری بانک های عامل با طرح های صنایع تبدیلی سیب زمینی را نیز اشاره کرد.

پیشنهاداتی که در این زمینه، تجارت محصول سیب زمینی ارائه می شود اولویت سرمایه گذاری در صنایع تبدیلی و حمل و نقل سیب زمینی و سایر محصولات کشاورزی از قبیل سورت و بسته بندی، سردخانه و انبار، بروز رسانی و استفاده ناوگان حمل و نقل مخصوص محصولات کشاورزی، نه تنها در سطح استان بلکه در سطح کشور، طرح و اجرای برنامه ریزی مدون جهت حفظ صادرات سیب زمینی به بازارهای موجود مانند عراق، افغانستان و توسعه صادرات سیب زمینی و فرآورده های آن به کشورهای پیشنهادی مانند عمان، ازبکستان و کویت. همچنین تشکیل تشکل یا مدیریت شرکت های تخصصی صادرات محصولات کشاورزی جهت هماهنگی با بازار و ساماندهی عرضه محصول به بازار مصرف در حوضه صنایع تبدیلی سیب زمینی ایجاد شهرک تخصصی کشاورزی در حوزه صنایع تبدیلی

در استان و، رایزنی مسئولین استانی جهت جذب سرمایه گذاری برند های صنایع غذایی کشور در استان از جمله رایزنی برای تسریع شروع عملیات اجرایی با صنایع غذایی که به دنبال سرمایه گذاری در شهرک شهید شهریار استانی می باشد. در حوزه تولید و استفاده از تکنولوژی، تخصیص تسهیلات ارزی برای واردات تجهیزات مدرن کشاورزی از جمله دستگاه های برداشت، شستشو، بسته بندی و ... محصولات کشاورزی، در حوزه حمایت از تولید کنندگان میتوان به خرید تضمینی سیب زمینی برای صادرات تا به طور درست قیمت این محصول کنترل شود همچنین اشاره نمود.

۱۰- منابع:

۱. گزارش برآورد سطح و تولید محصولات زراعی در سال ۹۹-۱۳۹۸: وزارت جهاد کشاورزی
  ۲. سالنامه آماری کشور ۱۳۹۷: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز آمار ایران
  ۳. شناسنامه صادراتی سیب زمینی، اردیبهشت ۹۸، سازمان توسعه و تجارت ایران، تهیه کنندگان: سیمرا موسوی پور، جواد سعادت
  ۴. سالنامه آماری کشور ۱۳۹۸: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز آمار ایران
  ۵. سازمان جهانی سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو)
  ۶. سازمان توسعه و تجارت ایران
  ۷. گمرک جمهوری اسلامی ایران
-
۸. <https://www.nationmaster.com/nmx/timeseries/iran-potatoes-harvested-area-fao>
  ۹. <https://oec.world/en/profile/hs۹۲/potatoes>